

Handläggare
Jessica Jerrås
Telefon: 08-50809888

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd
2023-08-24

Medborgarförslag om sommarängar

Svar på medborgarförslag

Förvaltningens förslag till beslut

Medborgarförslaget besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

I april 2023 fick Kungsholmens stadsdelsnämnd ett medborgarförslag om att skapa blommande sommarängar längs Rålambshovsleden och Drottningholmsvägen. Enligt förslagsställaren skulle fyra hektar ängsmark kunna skapas och fungera som spridningskorridorer för pollinatör som binder samman parkerna från Norr Mälarstrand till Fredhäll. Förslaget ska också bidra till trivsammare miljöer längs de trafikutsatta miljöerna.

Förvaltningen ser positivt på att öka mängden pollinatörsvänliga växter längs med trafiklederna och knyta samman Fredhällsparken, Rålambshovsparken och Norr Mälarstrand i de trafikdominerande miljöerna. Förslaget samspelar även med stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald (SÅF) som nyligen tagits fram för innerstaden. Förvaltningen arbetar i dagsläget med att ställa om skötseln på ett flertal klippta gräsytor till långgräsytor för att bidra till biologisk mångfald men också minska skötselns klimatpåverkan. Arbetet fortsätter kontinuerligt och arbetssättet bedöms vara en resurseffektiv, snabb och enkel metod. Ängsvegetation kan också nyanläggas med ett högre behov av investeringsmedel och efterföljande skötsel. Nyanlagd ängsvegetation kan dock ofta bättre spegla den allmänt utbredda bilden av ”blommande sommarängar”, samt från början ha större artvariation. Förvaltningen föreslår att se över möjligheten att implementera fler långgräsytor på några av platserna, bland annat i slänter intill Rålambshovsleden, och längs med Drottningholmsvägen, där det bedöms komplicerat att nyanlägga äng. För Rålambshovsledens mittstråk finns behov av samordning med trafikkontoret eftersom ytorna ligger på gatumark. Förvaltningen föreslår att ängsvegetation kan anläggas i Fredhällsparken på två platser om särskilda medel för biologisk mångfald beviljas framöver.

Bakgrund

I april 2023 inom ett medborgarförslag till Kungsholmens stadsdelsnämnd om sommarängar. Nämnden beslutade vid sitt sammanträde 25 maj 2023 att lämna över ärendet till förvaltningen för beredning.

Ärendet

Medborgarförslaget presenterar en idé om att skapa en två kilometer lång sommaräng på Kungsholmen. Förslagsställaren framhåller att stadsdelen idag har stora parker men också stora trafikleder med omkringliggande gräsytor som är trafikstörda och svårklippta. Förslagsställaren menar också att Kungsholmens parkstråk från Norr Mälarstrand till Fredhäll är ett fantastiskt parksystem och en arkitekturhistorisk pärla som successivt blivit mer trafikstörd och naggad i kanten.

Förslaget bygger på att låta omvandla kanterna längs med trafiklederna vid Drottningholmsvägen och Rålambshovsleden till ängar. Något som enligt förslagsställaren skulle ge fyra hektar ängsmark och som kan genomföras med enkla medel. Förslagsställaren framhåller att ängar bara slås några gånger om året och detta arbete skulle enligt förslagsställaren kunna vara ett bra sommarjobb när trafiken inte är lika intensiv i staden. Enligt förslaget kan de i dagsläget tråkiga ytorna bli trevligare och fungera som spridningskorridorer för blommor, bin och andra pollinatörer.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för stadsutveckling f.d. parkmiljöavdelningen norra innerstaden.

Stadsdelsnämndens pensionärsråd och rådet för funktionshinderfrågor har beretts möjlighet att lämna sina synpunkter i ärendet.

Figur 1 - Förslagsställarens illustrationer av medborgarförslaget.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Pågående arbete

Förvaltningen har sedan 2021 arbetat med att ställa om skötseln på vissa tidigare klippta gräsytor till att skötas som långgräsytor (även kallat slåtterängar eller gräsmatteängar). Lämpliga ytor där gräset kan tillåtas växa upp har inventerats. Det kan vara ytor som är svåra att klippa eller ytor som av olika anledningar inte passar som rekreationsytor och där en mer vildvuxen vegetation passar in i parkernas övriga estetik. Inventeringen fortlöper kontinuerligt för att ställa om skötsel på fler ytor. Under 2022 resulterade arbetet i att cirka 20 000 kvadratmeter gräsyta istället sköts som långgräsytor.

Figur 2 - Kartan visar gräsytor (grönt) och slåtterängsytor (gult) längs med Norr Mälärstrand, Rålambshovsleden och Drottningholmsvägen på Kungsholmen. Flertalet av ängsytorerna har tillkommit under 2022-2023. Kartan är hämtad i maj 2023.

Arbetsmetoder

Att tillskapa ängsvegetation kan göras på flera olika sätt. De olika arbetsmetoderna skiljer sig i behov av resurser för implementering och skötsel och resulterar i olika utseende och artsammansättning. Val av arbetsmetod beror även på ytornas rådande förutsättningar.

Omställning av skötsel

Förvaltningen kan med relativt enkla medel ställa om en klippt gräsyta till en långgräsyta. En omställning innebär att klippningsfrekvensen minskas drastiskt. En bruksgräsyta klippes upp till 20 gånger per år. En långgräsyta slåttas istället 1-2 gånger per år. Efter slåtter samlas växtmaterialet ihop och tas bort så att näringshalten successivt minskar. På sikt kan därmed nya arter börja konkurrera ut de mer näringskrävande växterna. Långgräsytorerna har vanligen en högre biologisk mångfald än klippta gräsytor, men inte

samma artvariation som exempelvis näringsfattiga blomsterängar. Artsammansättningen består av ytans befintliga vegetation och är till stor del beroende på jordens näringshalt och fuktighet. Långgräsytor kan därför skilja sig i artsammansättning och utseende mot den allmänt utbredda bilden av en blommande äng. Får dock skötseln löpa under en längre tid utarmas jorden successivt och nya örter kan då börja etablera sig i ytan.

Förvaltningen ser att arbetet med långgräsytor är ett resurseffektivt och relativt enkelt steg mot mer artrika parker och grönområden. Successivt skapas fler ytor med större artvariation och minskat skötselbehov. Inga investeringar i ytorna behöver göras.

Nyanlägga ängsytor

För att tillskapa ängsytor med en från början stor artvariation och hög andel blommande örter krävs mer arbete än att låta gräset växa upp. Vanligen behöver ytans översta jordlager bytas ut för att få bort tidigare vegetation och skapa anpassade jordförhållanden. Ny vegetation behöver tillföras genom sådd, plantering eller med speciella färdiga ängsmattor. Därefter följer etableringsskötsel med tillsyn, ogrärensning och bevattning under ett eller flera år. Ytorna kan också behöva hägnas in i på välbesökta platser. Anlagda ängar får snabbare en stor artvariation och liknar ofta det som vanligen förknippas med blommande ängar. Dock finns variationer även här eftersom valet av örter måste utgå från platsens ljusförhållanden och markens fuktighetsgrad.

Förvaltningen har arbetat med att anlägga ängsmarker på begränsade ytor i bland annat Rålambshovsparken. Ofta som en del av större parkupprustningsprojekt. Anlagda ängar kan vara ett fint inslag i de parker där den övergripande gestaltningsidén och estetiken så tillåter. De kan också bidra till att stödja biologisk mångfald genom att stödja pollinatörer och öka vegetationens artrikedom. Behovet av att arbeta om marken och köpa in samt sköta det nya växtmaterialet är dock mer resurskrävande än arbetet med långgräsytor.

Stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald (SÅF)

Under 2022 deltog förvaltningen i miljöförvaltningens arbete med att ta fram stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald för Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm. Arbetet är en del av stadens Handlingsplan för biologisk mångfald.

Åtgärdsförslagen är idéer och förslag på hur man kan stödja biologisk mångfald och stärka kopplingar mellan parker och grönområden. I åtgärdsförslagen finns idéer om att, likt medborgarförslaget, skapa förbättrade förutsättningar för pollinatörer genom fler ängsytor och plantering av

pollinatörsvänliga växter längs med bland annat Rålambshovsleden och Drottningholmsvägen¹. Detta för att stärka det gröna sambandet mellan Rålambshovsparken och Fredhällsparken. .

Förvaltningens förslag

Förvaltningen arbetar enligt nämndens verksamhetsmål för att stärka biologisk mångfald och ekosystemtjänster i stadsdelsnämndsområdets parker och grönområden. De föreslagna platserna för ängsvegetation bedöms av förvaltningen delvis ligga i linje med redan pågående arbete samt de stadsdelsvisa åtgärdsförlagen för biologisk mångfald. Förvaltningen delar även förslagsställarens uppfattning om att olika former av ängsvegetation längs med trafiklederna skulle kunna bidra till mer trivsamma miljöer för bland annat gående och cyklister.

Rålambshovsleden

Förvaltningen ser att gräsytor i mitten av Rålambshovsleden i höjd med Rålambhovsparken har potential att på sikt kunna utvecklas till ängsytor. Dock är ytorna enligt detaljplan gatumark, där trafikkontoret har investeringsansvar. Det innebär att förvaltningen ensamt inte har rådighet att utföra förändringar av ytorna. Förvaltningen föreslår att framöver hålla dialog med trafikkontoret angående ytorna och ser att frågor gällande bland annat trafiksäkerhet behöver bedömas av trafikkontoret.

Förvaltningen föreslår att se över om delar av grässlänterna norr om Rålambshovsleden kan ställas om till långgräsytor. I och med att Rålambshovsleden är mycket trafikutsatt så bedöms det för kostsamt och komplicerat att nyanlägga äng. I slänten finns idag lökväxter planterade och förvaltningen ser att ytan skulle kunna kompletteras med mer lök i kombination med att befintligt gräs släpps upp till långgräsytor.

Fredhällsparken och Drottningholmsvägen

Utöver de gräsytor som redan ställts om till långgräsytor i Fredhällsparken föreslår förvaltningen att se över möjligheten att anlägga en eller två nya ängsytor i parken. En sådan satsning kan göras om förvaltningen ansöker om och beviljas särskilda medel för biologisk mångfald. I Fredhällsparken finns platser som är mer lättarbetade än ytorna längs Rålambshovsleden. Förvaltningen ser en möjlighet att testa två olika ängstyper eftersom det i parken finns en variation av ljus- och vattenförhållanden. I Fredhällsparkens västra del mot Tranebergs sund är marken fuktigare i lågpartier och där kan skapas fuktängar som i övrigt är sällsynt i stadsdelsnämndsområdet. I Fredhällsparkens östra del finns släntade

¹ <https://miljobarometern.stockholm.se/natur/atgardsforslag-for-biologisk-mangfald/>

solbelysta partier med mer torra markförhållanden där torrängar skulle kunna tillskapas. Förvaltningen ser även möjlighet att ställa om skötseln och släppa upp befintligt gräs till långgräs i delar av slänterna som vetter direkt mot Drottningholmsvägen. För att förändra skötsel av vissa grönytor i direkt anslutning till Drottningholmsvägen ser förvaltningen ett eventuellt behov av samordning med Region Stockholms trafikförvaltning som ansvarar för vägen och tillhörande tekniska anläggningar.

Lena Slotte
Tf. Stadsdelsdirektör
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Karin Ekrin
Avdelningschef
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Medborgarförslag om sommarängar

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lena Slotte, Tf. Stadsdelsdirektör	2023-08-04
Karin Ekrin, Avdelningschef	2023-08-04